

Uczenie (się) przez doświadczenie

Refleksja
Wyzwanie
Zmiana

Edukator – praktyk „experiential learning”

Pracuje w obszarze edukacji formalnej i nieformalnej. Przede wszystkim zajmuje się uczeniem „w plenerze”, edukacją przez doświadczenie w kontakcie z naturą.

Urodzony w Reykjavíku na Islandii w 1955 roku. Studiował biologię, którą następnie zamienił na studia nauczycielskie w Kopenhadze. W 2013 roku uzyskał stopień magistra w dziedzinie Teorii Edukacji i Kształceniu Dorosłych.

Pracuje z młodzieżą od 1977 roku.

Od 1989 roku prowadzi terapię dla młodzieży połączoną z wędrówką, tzw. „wilderness therapy”.

Zajmuje się zawodowo edukacją przez doświadczenie od 1992 roku.

Pełni rolę trenera trenerów na poziomie europejskim od 1995 roku.

Całym sobą jest zaangażowany w edukację przez doświadczenie, edukację przygodą i inne formy uczenia się. Uczy się przez całe życie.

Strona www: www.viaexperientia.net

Zaczynamy!

- **Kto siedzi obok Ciebie?**
- **Czy ma to związek z jakimś wzorcem zachowania?**
- ***Jak długo trwa 1 minuta?***

Na ile jesteśmy podobni, a na ile różnimy się między sobą? Na ile podobnie doświadczamy te same sytuacje?

Czym jest uczenie przez doświadczenie?

Refleksyjne uczenie się – uczenie się przez doświadczenie...

Edukacja i akt uczenia się **zakłada przyjmowanie** nowych informacji, wiedzy, postaw i sytuacji – i ten proces zmienia jednostkę.

Edukacja prowadzi do **zmiany** posiadanej wiedzy, relacji i reakcji – uczący się nie będzie już taki jak wcześniej.

Refleksja jest tym, co łączy znaczenia, emocje i konkretne działania – również z poprzednimi doświadczeniami.

Refleksja nie jest tym samym, co powtarzanie, czy robienie przeglądu tego, co wydarzyło się wcześniej, nie jest też sprawozdawaniem się (streszczaniem tego, co było), czy podsumowywaniem, ani oceną.

Czym jest uczenie przez doświadczenie?

Najprawdopodobniej najstarszą metodą uczenia się:

- najstarsze **pisma Sokratesa i Platona** odwoływały się do tego, jak ważne jest życiowe doświadczenie, żeby zrozumieć świat i zdobyć wiedzę, która udoskonali społeczeństwo i rozwinię cnoty. Wynika z tego, że człowiek musi podejmować ryzyko, by rozwijać swoją wiedzę.
- filozofowie tacy jak Comenius, Rousseau, Pestalozzi czy Kant (nauczający między **XVI a XVIII** w.) wszyscy przyglądali się naturze i doświadczeniu jako głównym źródłom wiedzy i podstawom uczenia się.

Czym jest uczenie przez doświadczenie?

Dewey i pragmatycy na początku XX wieku.

- Celem edukacji **nie powinno być uczenie suchych faktów**, ale umiejętności i wiedza, którą przekazujemy muszą być całkowicie zintegrowane z innymi obszarami życia uczącego się jako jednostki, obywatela i istoty ludzkiej.
- *Wiara w dualizm ciała i umysłu jako osobnych bytów jest przeszkodą dla prawdziwego uczenia się. **Musimy postrzegać ciało i umysł jako jedność.***

Uczenie przez doświadczenie

Definicje

Używając wyrażenia „przez doświadczenie” odwołujemy się do tego, co zostało zdobyte w wyniku doświadczenia albo zbudowane w oparciu o doświadczenie.

- Poszukiwanie sensu przez jednostkę jest oparte na dwutorowym ścieraniu się „jej idei na temat świata z rzeczywistością, która ją otacza”.
(*Beard and Wilson, 2006*)
- “Uczenie przez doświadczenie to proces, w którym jednostka kreuje wiedzę, rozwija umiejętności i zmienia swoje wartości (postawę) w wyniku bezpośredniego doświadczenia zdobytego podczas zadań”.
(*Luckner og Nadler, 1997*)

Uczenie przez doświadczenie

Definicje

- “Doświadczenie jako takie nie gwarantuje uczenia się... Żeby nauczyć się przez doświadczenie, musimy to, czego doświadczamy poddać refleksji.”
(Petty, 1996)
- „Żadna edukacja nie zachodzi bez doświadczenia, ale nie każde doświadczenie jest edukacyjne”.
(Dewey, 1938)

Gdzie ma to zastosowanie?

Edukacja/ terapia przez przygodę: przykład

- Kurt Hahn był innowatorem, który...
 - Chciał trenować młodych ludzi na **moralnie niezależnych**, rozwinąć w nich zdolność rozpoznawania, co jest dobre a co złe i wzmocnić w nich zdrowie fizyczne.
 - *Wierzył, że celem edukacji jest rozwinięcie **wyważonych i aktywnych** obywateli i wykształcenie w nich umiejętności **liderskich**. Podkreślał rolę **służby cywilnej** w społeczeństwie działającej na rzecz obywateli.*
 - Był przekonany, że jednostka ma **więcej talentów** i jest zdolna **zrobić więcej**, niż sama sobie wyobraża, a **największy wpływ** na przyszłość człowieka ma to, **co on sam o sobie myśli**.

O czym opowiadam?

Poświęćcie teraz 3-4 minuty, żeby porozmawiać z sąsiadem na tematy, o których dotychczas była mowa.

Edukacja przez doświadczenie - definicje

Edukacja przez doświadczenie to nauka, która wywodzi się z działań danej jednostki w otaczającym ją świecie.

To proces, w którym jednostka konstruuje wiedzę, nabywa umiejętności i zmienia swoją postawę pod wpływem bezpośredniego doświadczenia.

Edukacja przez doświadczenie zachodzi wówczas, gdy jednostka wykonuje jakieś zadanie, wywodzi z niego refleksję, podsumowuje krytycznie, co zaszło i wyciąga wnioski z analizy, a następnie wciela w życie wynik tych działań zmieniając swoje rozumienie świata i/lub zachowanie. Luckner og Nadler (1997)

Dlaczego edukacja przez doświadczenie w plenerze?

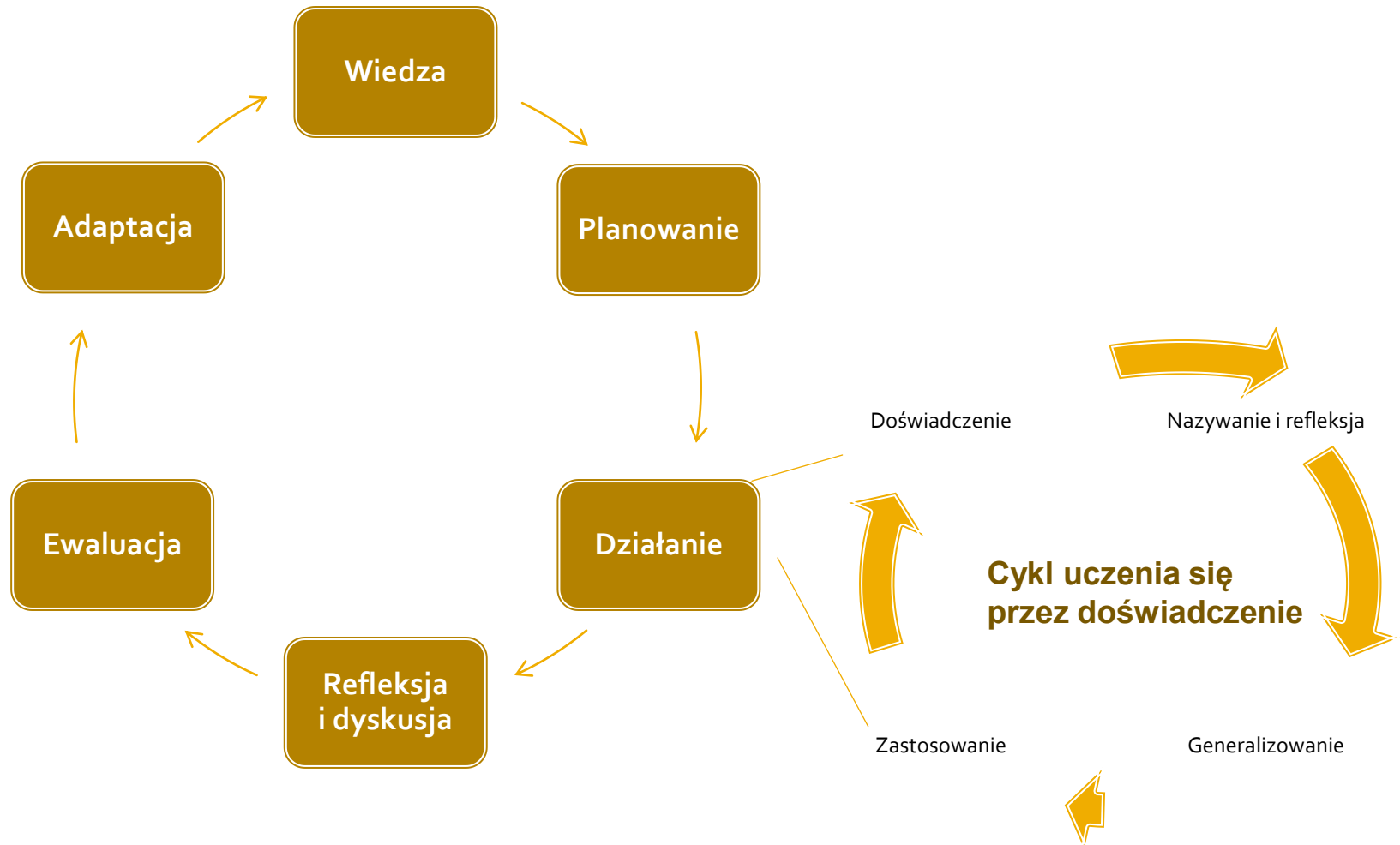
- „Na zewnątrz” istnieje bogate środowisko, w którym można przeprowadzić program ORAZ wiele więcej.
- *My - ludzie jesteśmy dziećmi „świeżego powietrza” i natury, która przemawia do nas na wiele sposobów – jesteśmy zaprogramowani tak, by rozumieć ten język.*
- Społeczny konstrukcjonizm – bazuje na refleksji i bez refleksji nie może być mowy o konstruowaniu rzeczywistości społecznej.
- *Bycie „na zewnątrz” rozwija swoisty język; daje poczucie własności doświadczenia; jest procesem, w którym jednostka natychmiast otrzymuje informację zwrotną; daje przestrzeń, żeby się „zatracić” w procesie, żeby dać się ponieść.*

Dlaczego edukacja przez doświadczenie w plenerze?

- Daje możliwość poznania się w inny sposób, np. grupie i jej liderowi/nauczycielowi/facylitatorowi.
- Lider ma możliwość przybrania innych ról, np. uczestnika, uczącego się wspólnie z grupą.
- Wszyscy musimy mierzyć się z różnymi wyzwaniami, takimi jak my sami, Natura, inni, zadania.
- Możemy doświadczyć „czegoś większego”, np. tego, że nie jesteśmy władcami świata, ale jego częścią.
- Wzmacnia osobowość i własne „ja”.

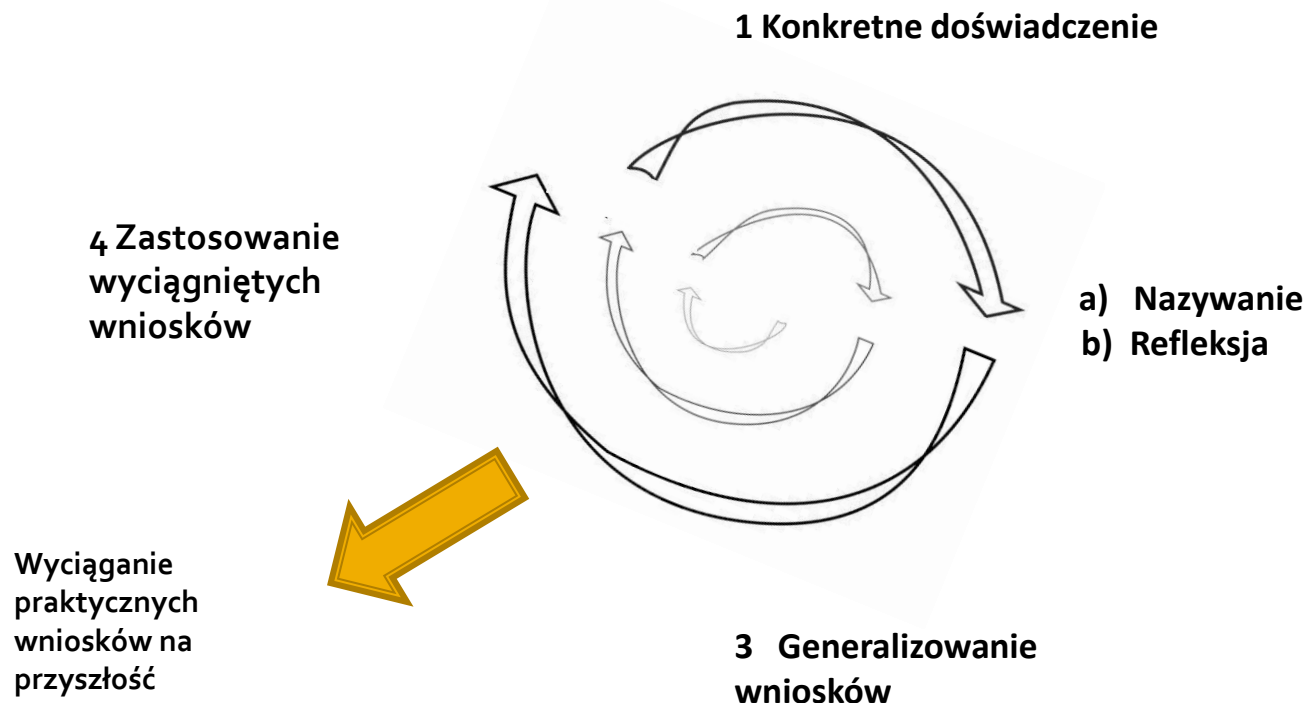
Praca na doświadczeniu

Model pracy bazującej na doświadczeniu

Cykl Kolba

David Kolb, amerykański psycholog, stworzył w 1984 cykl uczenia się przez doświadczenie na podstawie teorii i rozważań Deweya, Piageta i Lewina.

To become aware of the "learning" in the experience

Cykl uczenia się przez doświadczenie

Dewey, Levin, Kolb

Refleksja po działaniu:

Doprowadzamy nasze działanie do końca, aby wtedy przyjrzeć się temu, co się wydarzyło, do jakiego rezultatu doprowadziła nasza "wiedza w działaniu", sprawdzić, czy nas on zaskoczył. Czasami również zatrzymujemy się w trakcie działania.

Działanie

3 Poziomy refleksji:

- *dotycząca zadania*
- *dotycząca grupy*
- *dotycząca jednostki*

Refleksja

Metody refleksji

- Rysowanie i opowiadanie o tym, co się narysowało;
- Rozmowa w podgrupach – a) 3-4 –osobowych b) następnie/lub 6-8-osobowych a potem może na forum całej grupy;
- Oglądanie zdjęć z doświadczenia i nazywanie tego, co się wydarzyło;
- Zadawanie pytań grupie przez prowadzącego;
- Rozpalenie ognia i przekazywanie go sobie;
- Pisanie pamiętników;
- Tworzenie bloga;
- Kolekcjonowanie pamiątek, dokumentacji z wydarzeń;
- Pisanie listów do siebie samego;
- Odgrywanie scen;
- Refleksja z pytaniami – przed doświadczeniem... w trakcie... po...;
- Wykorzystanie ciszy, ciemności, czasu w samotności, by stworzyć specjalną atmosferę.

Zastosowanie wniosków i zdobytej wiedzy

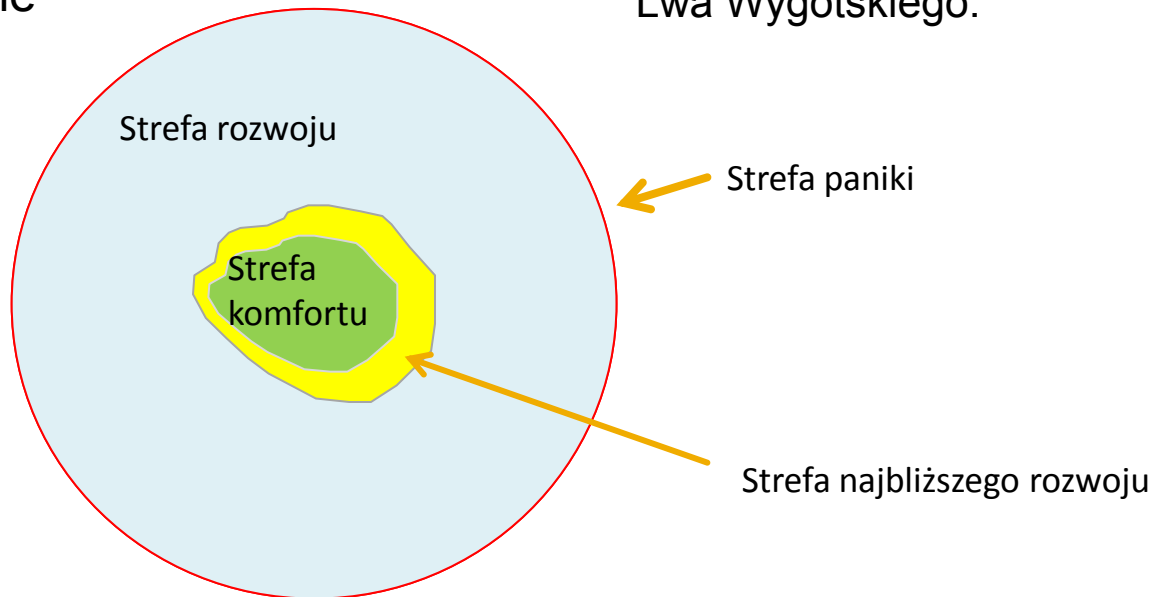
- **Trzy rodzaje zastosowania wiedzy:**
 - **Zastosowanie analogiczne;** wykorzystanie wniosków z doświadczenia przy wykonywaniu podobnego zadania w podobnej sytuacji.
 - **Zastosowanie uogólnione;** kiedy doświadczenie może być wykorzystane w innych sytuacjach, np. w codziennym życiu.
 - Przykład: Poczucie, że można ufać innym może być podstawą do budowania kolejnych relacji opartych na zaufaniu.
 - **Zastosowanie metaforyczne;** kiedy specyficzne doświadczenie może być wykorzystane w bardzo różnych sytuacjach, które łączy wspólna metafora.
 - Przykład: Wzięcie udziału w długiej wyprawie lub wykonanie bardzo trudnego zadania może mnie zainspirować i dodać mi siły, by rozpocząć nową pracę.

Wyzwanie – zadanie do wykonania w świecie

“Wyzwanie z wyboru”

Zaufanie
Odpowiedzialność
Bezpieczeństwo
Wyzwanie

Bezpieczeństwo fizyczne i psychologiczne jest potrzebne, by uczyć się w wyzwaniach. Ten model bazuje na refleksji Lwa Wygotskiego.

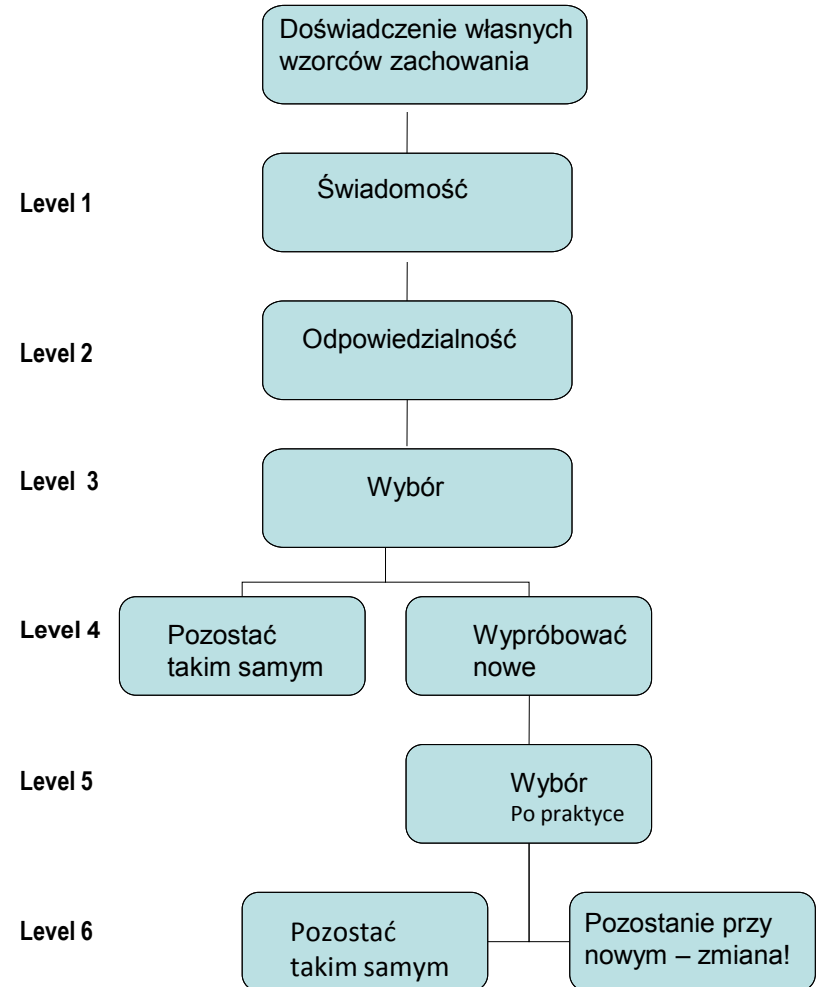
Przygoda = Nieoczekiwane doświadczenie z niepewnym zakończeniem

Wyzwanie: uczenie się przez doświadczenie

Wzorce zachowania i myślenia są jak wydeptane ścieżki, po których chodzimy – zwykle działamy w ten sposób, w jaki zwykle działamy!

; - >

Posiadanie wzorców może być korzystne bądź niekorzystne – nie wszystkie wzorce są dla nas złe. Ale zawsze warto być ich świadomym!

Wyzwanie: proces grupowy

Bruce Tuckman 1965 i 1975.

model Tuckmana; 5 faz procesu grupowego:

1. FORMOWANIE SIĘ GRUPY >

<> 2 KONFLIKT <> 3 POWSTANIE REGUŁ <> 4 DZIAŁANIE

> 5 ZAWIESZENIE / ROZSTANIE / ZMIANA

Wyzwanie: grupa

Kiedy stajemy się członkami nowej grupy w nowych okolicznościach, to każdy z nas ma podobne obawy, wątpliwości, które związane są z naszym poczuciem bezpieczeństwa, dobrostanu, mają wpływ na to, na ile się angażujemy.

Te podstawowe pytania brzmią np. tak:

Czy ktoś w tej grupie mnie zrani?

Czy zostanę zaakceptowany w tej grupie?

Czy mnie polubią? Czy ja ich polubię?

Czy będę w stanie wyrazić swoje zdanie?

Czy mnie wysłuchają?

Czy będę mógł być sobą?

To są fundamentalne i najgłębsze troski człowieka, nawet wtedy, kiedy nie jest on ich świadomym. Czujemy się trochę zaniepokojeni i mamy pewne obawy kiedy zaczynamy być w nowej grupie.

Rady dla prowadzącego

- Być uważnym na wcześniejsze doświadczenia uczestników.
- Porozmawiać o celach i oczekiwaniach uczestników. Można wyznaczyć wspólne cele i cele indywidualne.
- Być świadomym okazji do refleksji „w działaniu” podczas doświadczenia bądź po nim. Pozwalać uczestnikom nazywać je własnymi słowami.
 - Przykład: Czego doświadczyłeś? Jak to Ci się łączy z twoimi dotychczasowymi doświadczeniami i sposobem widzenia świata?

Działanie zrealizowane w ramach projektów:

DRAMOWI OBYWATELE - realizowanego w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

WOŁONTARIAT W STOP-KLATCE – współfinansowanego z budżetu m.st. Warszawy.

Projekt finansuje

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

